

OBIECTIVELE EUROPENE ȘI SPECULAȚIILE POLITICE AUTOHTONE

Dumitru ȚURCANU

Analști politici cu pretenții de independență și imparțialitate autoprocimate, în aprecierile lor date implementării obiectivelor de integrare europeană a țării noastre și evaluării cantitativ-calitative a acestui proces, reflectă, în linii mari, aspirațiile și interesele înguste ale principalelor forțe politice din țară, de la pronosticuri apocaliptice privind consecințele nefaste ale integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană până la prezentarea euforică a unor rezultate imediate, imaginate la zi, a unor proiecte, care, în realitate, sunt cel puțin, „în fașă”. O parte din experți, cu regret, suficient de ne semnificativă pentru a-și anunța prezența plenară în câmpul mediatic autohton, încearcă să abordeze constructiv cât beneficiile, atât și riscurile pe care le implică integrarea europeană a țării noastre. În baza unor exemple din practica țărilor, recent asociate la UE, autorii semnaleză impediamentele care ar putea tergiversa sau/și bloca procesele integraționiste europene, care au luat start. O categorie aparte o constituie așa-ziii „analști” sau „purtători de opinie”, care în mod denigrator se pronunță asupra potențialului poporului nostru de a asimila obiectivele și valorile europene și de a se manifesta cu demnitate în procesul de implementare a lor. Ei vorbesc că „întârzierea, handicapul nostru față de civilizația și nivelul de trai din cele mai prospere țări din Europa e de decenii...”[3] și, deci, despre incapacitatea și imposibilitatea noastră de a face față acestor obiective.

Actualmente este clar că, multe dintre obiectivele și scopurile trasate pe calea europeană a țării noastre la diferite etape de integrare în UE, au fost realizate parțial sau în totalitate. Aceasta se referă inițial la două obiective fundamentale, stipulate de Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC), semnat la 28 noiembrie 1994 și intrat în vigoare la 1 iulie 1998: consolidarea democrației și statului de drept, respectarea drepturilor omului și etniilor conlocuitoare prin asigurarea unui cadru legislativ respectiv și dezvoltarea dialogului politic (1); dezvoltarea durabilă a economiei prin finalizarea trecerii ei la economia de piață, extinderea schimburilor comerciale și atragerea investițiilor străine (2). Planul de Acțiuni RM – UE în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, semnat la 22 februarie 2005, a inclus pași concreți pentru realizarea acestor deziderate.

La nivel de stat, de la bun început era limpede că, fără consens politic între toate forțele influente din societate, dintre putere și opoziție, nu pot fi atinse scopurile integrării europene. O problemă acută în acest sens a fost și a rămas reintegrarea teritorială a statului moldovenesc. Soluționarea referendumului transnistrian era folosită drept atu de un segment sau altul al

elitei politice autohtone în jocul de interese economice sau geopolitice. Încercările de a consolida societatea, de a face ca obiectivele europene să devină o cauză a întregii societăți, sufereau de fiecare dată eșec. În acest sens, doar un exemplu ar servi Declarația Parlamentului Republicii Moldova cu privire la parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor integrării europene [6]. Am putea ilustra cu o problemă, formulată în această Declarație, care prevede eforturi politice conjugate, precum și inițiativele cetățenești pentru crearea unui sistem judecătoresc independent, care să corespundă normelor și standardelor Uniunii Europene; respectarea normelor democratice și a principiului supremației legii în calitate de condiții fundamentale pentru orice reforme politice și instituționale. Realitatea ulterioară a demonstrat că în locul „eforturilor politice conjugate” au predominat interesele politice de grup, fiind acoperite de declarații populiste ale puterii și sprijinul logistic și financiar, practic necondiționat, din partea UE. Cât privește „inițiativele cetățenești”, care sunt utilizate cu abundență în Declarație, ele nu au avut câmp de manifestare cât în procesul de reformare a sistemului judecătoresc, atât și în alte direcții, cum ar fi modernizarea sistemului educațional, dezvoltarea contactelor, turismului, asigurarea libertății de exprimare și a mass-media. Tabloul a rămas practic același și după abolirea vizelor la 28.02.2014 și semnarea Acordului de Asociere dintre RM și UE la 27 iunie 2014. Eforturile coaliției de guvernământ AIE, sprijinite în cursul ei european de UE și SUA, creează Republicii Moldova o imagine politică și mediatică atractivă în exterior. În același timp, obiectivele europene, scopurile și, în special, avantajele integrării europene pentru cetățenii acestei țări rămân confuze și neclare. La întrebarea: *În ce măsură sunteți informați despre ce înseamnă Acordul de Asociere dintre UE și RM?* 45% din respondenți au recunoscut că cunosc puțin și 17% – deloc nu cunosc [5]. Deci, în total, nu sunt informați despre obiectivele integrării europene 62% din cetățeni.

Or, în conceperea pragmatică a avantajelor pentru cetățenii de rând, integrarea europeană rezidă în mai multe investiții străine și în mai mari posibilități pentru comerț, în perspective nelimitate de lucru peste hotare, în țările UE, în turism și posibilități de călătorie, în studii peste hotare, în schimb larg de valori culturale etc. Deci perspectiva europeană este concepută de majoritatea cetățenilor RM drept cea mai lesnicioasă cale de a avea, practic gratuit, anumite privilegii de la UE, fără a da ceva înapoi. Aceste imagini le-a creat puterea și ele sunt tirajate încontinuu de mass-media, asociată AIE. Or, nimeni nu vorbește despre soarta investitorilor autohtoni, despre posibilele creșteri de impozite, disponibilizări ale angajaților din sfera bugetară, creșterea șomajului. Sondajele vorbesc în defavoarea succeselor actului de guvernare a AIE. Același BOP din martie-

aprilie 2014 demonstrează că cetățenii RM nu manifestă încredere în cursul AIE. La întrebarea: *Credeți că în țara noastră lucrurile merg într-o direcție bună sau merg într-o direcție greșită?* doar 26 la sută din respondenți consideră că ne mișcăm într-o direcție bună, în timp ce 68 de procente califică drept greșit cursul țării noastre [5].

Unele aspecte ale fenomenului au fost comentate de liderul PLDM V. Filat. Paradoxul Republicii Moldova, menționa ex-prim-ministrul RM, constă în necesitatea unei reforme economice pe principii doctrinare de dreapta, pe când așteptările majorității populației Republicii Moldova sunt cu precădere de stânga. În aceste condiții, conflictul între reforma politică propriu-zisă și așteptările populației este inerent. Acest clivaj a provocat disensiuni între partidele AIE privind modernizarea economică a societății moldovenești, astfel practic, zădărniciind reforma economică a Republicii Moldova [4]. În această situație, declarația respectivă ar putea fi o conștientizare a realității, a necesităților și intereselor cetățenilor RM. Or, ea trebuie examinată doar în context preelectoral. Disensiunile dintre elementele componente ale AIE ar putea crește, dar nu în măsură ca să înceteze speculațiile forțelor politice, de la putere și de la opoziție, privind aceste interese și necesități ale oamenilor. Concludentă în acest sens este tentativa Guvernului RM de la sfârșitul lunii iulie 2014 de a-și asuma răspunderea politică pe un pachet de 11 legi foarte importante, care nu a fost adoptat de Parlament. Argumentele de fond aduse de Executiv au fost necesitatea urgentării reformelor în diferite domenii, inclusiv juridic, pentru atingerea obiectivelor integrării europene. La moment, devine actuală concluzia R. Haineș, că statul este, în același timp, și prea puternic, deoarece are tendința de centralizare și încearcă să regleze birocratic diverse sfere de activitate, și prea slab, deoarece nu este în stare să lupte eficient împotriva infracțiunilor și corupției [1, p.109].

Cazul dat, cu regret, nu a trezit interesul mass-media. „Inițiativele cetățenești”, despre care atât de mult s-a vorbit în realizarea obiectivelor integrării europene, pot fi eficiente, în primul rând, în câmpul mediatic. Anume aici pot fi demascate speculațiile politice privind interesele naționale, cât și cele personale, ale fiecărui cetățean, privind viitorul nostru european. Semnalarea problemelor nu ar viza doar atenționarea societății asupra anumitor aspecte problematice legate de integrarea europeană a țării noastre, dar și sensibilizarea autorităților asupra anumitor semnale transmise de societatea civilă sau de oficialii europeni în vederea intensificării eforturilor de soluționare a anumitor probleme [2, p.167].

Referințe:

1. HAINES, R. *Televiziunea și reconfigurarea politicului*. Iași: Polirom, 2002.
2. STEPANOV, G. Modalități de mediatizare a procesului de integrare europeană a Republicii Moldova. Cazul Agenției de Știri „IPN”. În: MORARU, V. (coordonator). *Realitățile politice și realitățile mediatiche*. Chișinău: S.n., 2014.

3. CĂRNET, V. Despre ritmul integrării europene. În: *Ziarul național*, 30.06.2014.
4. FILAT, V. *Alianța pentru Integrare Europeană – între eșec și performanță*. <http://politicon.md/>
5. *Barometrul de Opinie Publică*. <http://www.ipp.md/lib.php?l=ro&idc=156>
6. *Buletinul Parlamentului Republicii Moldova*. Old. Parlament.md/news/25.03.2005